

Департамент культури, національностей, релігій та
охорони об'єктів культурної спадщини

Одеської обласної державної адміністрації
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
ім. М. Грушевського

Науково-методичний відділ

ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА: НОВІ МОЖЛИВОСТІ НА КОРИСТЬ ГРОМАДИ

Методичні пропозиції

**Одеса
2021**

Кабінет Міністрів України на виконання Закону України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад»¹ та згідно реалізації адміністративно-територіальної реформи затвердив території та адміністративні центри 1469 територіальних громад в Україні, в Одеській області цих об'єднань – 91. Стаття 140 Конституції України² проголосила: територіальна громада це – жителі, об'єднанні постійним проживанням у межах села, селища, міста чи добровільне об'єднання жителів кількох населених пунктів, сіл у територіальну громаду.

Об'єднання територіальних громад є складовою процесу реформування системи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні відповідно положень Європейської хартії місцевого самоврядування.

В Одеській області здійснюється реорганізація мережі публічних бібліотек. Частина – стане публічними бібліотеками з філіями, частина увійде до центрів культури, частина залишиться самостійними закладами.

Головна мета сучасної публічної бібліотеки, усіх інноваційних бібліотечних нововведень – це якісне та комфортне обслуговування жителів громади. В нашу епоху бібліотеки мають існувати тільки за однієї умови – відповідати змінам, які відбуваються у суспільстві.

Знаковим для сучасної публічної бібліотеки є розширення своїх функцій відповідно до викликів сьогодення. Публічна бібліотека дедалі повинна відходити від роботи в якості книгозбірні-книгосховища до формату інформаційно-культурного центру громади.

Пропонуємо першим розділом плану дій бібліотеки виокремити напрям «Бібліотека – громада : відкритий простір», і вважати своїм

---

¹ Про добровільне об'єднання територіальних громад : [Закон України № 157-VIII від 05.02.2015 р.] // Верховна Рада України. Дата оприлюднення: 05.02.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>. (дата звернення: 10.03.2021).

² Конституція України – Розділ XI : Місцеве самоврядування : [ст. 140-146] // Президент України. URL: <http://surl.li/nlky>. (дата звернення: 10.03.2021).

завданням – оперативно зробити бібліотеку пунктом доступу до офіційної інформації, в якому кожний мешканець громади може без перешкод та згідно із запитом отримати законодавчі державні акти, постанови, рішення місцевої влади, відомості про діяльність державних установ, політичних партій, громадських організацій, про розвиток місцевої громади.

Працюючи в означеному напрямку, бібліотека розкриватиме значення та сутність таких державних програм, як «**Національна стратегія: безбар’єрний простір України**»³, «**Протидія розповсюдженню COVID – 19**»⁴, «**Формування фізичного, соціального розвитку громадян**»⁵, «**Україна 30. Розвиток правосуддя**»⁶, «**Читання як життєва стратегія**» (Стратегія розвитку читання на 2021-2025 роки)⁷, обласної програми «Велике будівництво в Одеській області». Постійна увага до інформацій з цих питань, організація зустрічей з фахівцями та, по можливості, організація

---

³ Про забезпечення створення безбар’єрного простору в Україні : [Указ Президента України № 533/2020 від 03.12.2020 р.] // Верховна Рада України. Дата оприлюднення: 03.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533/2020#Text>. (дата звернення: 11.03.2021).

⁴ Про заходи протидії поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) та захисту всіх систем життєдіяльності країни від негативних наслідків пандемії та нових біологічних загроз : [Постанова Верховної Ради України № 937-IX № 533/2020 від 20.10.2020 р.] // Верховна Рада України. Дата оприлюднення: 20.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/937-20#Text>. (дата звернення: 11.03.2021).

⁵ Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2024 року : [Постанова Кабінету Міністрів України № 115 від 01.03.2017 р.] // Верховна Рада України. Дата оприлюднення: 01.03.2017. Ред.: 20.01.21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/115-2017-%D0%BF#Text>. (дата звернення: 11.03.2021).

⁶ Президент візьме участь у Всеукраїнському форумі «Україна 30. Розвиток правосуддя» 1 березня // Президент України. Дата оприлюднення: 28.02.20210. URL: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-vizme-uchast-u-vseukrayinskomu-forumi-ukrayina-30-66837>. (дата звернення: 11.03.2021).

⁷ Громадське обговорення проєкту Стратегії розвитку читання у 2021-2025 роках «Читання, як життєва стратегія» : [проєкт Стратегії] // М-во культури та інформ. політики України. Дата оприлюднення: 19.02.2021. URL: <https://mkp.gov.ua/content/gromadske-obgovorennya-proektu-strategii-rozvitku-chitannya-na-2021-2025-roki-chitannya-yak-zhitteva-strategiya.html>. (дата звернення: 11.03.2021).

виставок книжкових видань та ресурсів періодичних видань з цих питань підвищать роль бібліотеки в житті громади.

Пропонуємо за досвідом бібліотек країни розпочати проект «Читаймо разом, ділимося думками та враженнями». Цей напрямок охоплюватиме цикл читацьких конференцій за книгами, які надійшли за програмою Українського інституту книги, використання з цією метою сторінок у Фейсбуці, які ведуть бібліотеки, організація читацьких конференцій з використанням програми ZOOM.

Пропонуємо серед перших обговорень організувати обговорення роману **Оксани Луцишиної** «Іван і Феба», який став лауреатом Шевченківської премії 2021⁸. Дія цього роману розгортається в останні роки радянської влади та перші роки незалежності держави, Львів та Київ, Ужгород, Революція на граніті, життя родини, любов та розчарування, невпевненість та яскравий життєвий аромат перших років Незалежності. Чи лише асоціативно можна порівняти роман Луцишиної з шекспірівськими Ромео та Джульєттою, що привело Івана на Майдан, яку роль зіграли 90-ті в житті держави? Актуальність розмови про роман відомої письменниці підвищується в зв'язку з проведенням акцій назустріч 30-річчю Незалежності.

Лауреатом Шевченківської премії 2021 став журналіст-кореспондент радіо Свобода та радіо Донбас **Станіслав Ассєв** за книгу – збірник статей та есеїв «В ізоляції». Книга – розповідь про в'язницю в центрі Донецька – «Ізоляція», в якій він перебував, незаконно ув'язнений, 962 дні. Це -розповідь про тортури, про втрати, про людей, які попри усі страждання залишились вірними рідній Україні. Книгу обов'язково пропонуємо до обговорення, до організації зустрічей з тими, хто повернувся з війни на сході.

Роль публічних бібліотек у промоції читання даного часу вивчається головними бібліотеками держави і ми пропонуємо взяти до уваги наступні напрямки впливу на підвищення ролі бібліотеки в стратегії розвитку читання, як амбітного захоплення людини:

---

⁸ Оголосили лауреатів Шевченківської премії 2021. Список // Радіо Свобода | Новини. Суспільство. Дата оприлюднення: 09.03.2021. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-shevchenkivska-premia-laureaty/31141522.html>. (дата звернення: 11.03.2021).

- Читацькі конкурси
- Букросинг
- Літературні фестивалі, літературні марафони
- Свята читання
- Он-лайн заходи
- Популяризація книг та ролі читання в житті людини в ЗМІ
- Створення позитивного іміджу бібліотеки

Публічна бібліотека має серед головних стратегічних завдань напрямок стати центром розвитку особистості, впровадженню сучасних методів розвитку підприємництва в громаді. В цьому разі співпраця з фермерами, підприємцями повинна виражатись у оперативній інформації про сучасні методи землеробства.

Працюючи в напрямку розвитку особистості, публічна бібліотека творчо підійте до вироблення зацікавленості мешканців, організації їх активної участі у вирішенні професійних завдань, у процесі підвищення кваліфікації, освіти, який продовжується усе життя.

Розвиток особистості – це і виявлення і розвиток талантів. Цьому сприятиме і активність у залученні мешканців до участі у аматорських клубах найрізноманітнішої спрямованості: від поетів, журналістів, художників, фотографів до кухарів, гримерів, дизайнерів одягу та інших, виявляючи інтереси шляхом анкетування, або просто, власних спостережень.

Пропонуємо деякі форми залучення читачів до участі в роботі бібліотеки: слайд-вечір , який організує бібліотека разом з аматорським клубом поетів, наприклад: «Красне письменство», журналістський дебют, віртуальну подорож «стежинами пам'яті», цикл виставок «Бібліотека без кордонів», виставка-інсталяція «Читають всі – читайте ви», постійно обновлювана, розмовляюча (при використанні аудіо записів читання, наприклад, віршів, есе та інших творів відомими артистами) виставка «Сильна мова – успішна держава». До речі, широке використання айк-стоперів (предметів, співпадаючих з темою виставки) приверне увагу читачів до виставок.

Публічна бібліотека повинна стати надійним помічником в освіті і, співпрацюючи зі шкільною бібліотекою, якщо така є, або самостійно, може стати центром реєстрації зовнішнього незалежного оцінювання та помічником у підготовці до подальшого вступу учня у заклад вищого рівня.

Поширення культурно-освітніх знань мають допомогти бібліотеці трансформуватись в центри духовного спілкування, обміну думками, забезпечити можливість спілкування через скайп-мережу, враховуючи забезпечення практично кожної бібліотеки комп'ютерами.

Бібліотеки, маючи в розпорядженні інформаційні можливості Інтернету, повинні стати для мешканців громади джерелом новин країни, світу, рідного краю та забезпечувати їх обговорення за участі фахівців галузі, або членів піклувальних рад. Форум «Україна 30» за різними напрямками сучасного життя має бути постійно в центрі уваги бібліотеки. Пропонуємо виставки та зустрічі, які дійсно цікавлять мешканців громади, на теми «Культура. Медіа. Туризм», «Доступна іпотека», «Земельна реформа, земельні новини та сучасні реалії в Україні», «Ринок землі в Україні», зробити та постійно оновлювати як представлені інформаційні джерела та літературу, так і склад запрошених ведучих та осіб учасників для обговорення.

Бібліотеки повинні зрозуміти важливість своєї діяльності в напрямку стати місцем психологічної допомоги, центрами комунікації і толерантності, особливо сьогодні в умовах війни на сході держави. Вони повинні стати центрами, які допомагають бійцям повертатись в громаду, так би мовити, пунктами психологічної підтримки під загальною назвою «Територія довіри».

У своєму прагненні бути корисними громаді кожна бібліотека повинна розуміти, що сучасна бібліотека – мультисервісний заклад, вона багатофункціональний центр, діяльність якого обумовлена змінами, які відбуваються у поглядах користувачів. Це і зміни внутрішнього простору, і питання інтелектуального і психологічного комфорту. І розуміння цього особливо важливо, коли реалізується державний проєкт промоції читання.

Всесвітньо відомий Пауло Коельо сказав: «Книги збирають перлини людської думки і передають її нащадкам. Ми перетворимося в жменю праху, але книги, немов пам'ятники із заліза та каменю зберігаються навіки». Можливо саме ці слова стануть головними для реалізації державного проєкту промоції читання.

ПУБЛІЧНА БІБЛІОТЕКА: НОВІ МОЖЛИВОСТІ НА КОРИСТЬ ГРОМАДИ

[Текст] : метод. пропозиції / Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес. облдержадмін. ; Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; [упоряд. Ю. С. Амелеченко ; комп'ют. наб. Ю. С. Амелеченко ; заг. редагування О. М. Ласкевич ; відп. за вип. О. А. Булгакова]. – Одеса, 2021. – 7 с. – 15x21,5. – 40 прим. : б.ц.

Ксерокс ОУНБ
Зам. № 13 від 12.03.2021 р.
Тираж 40 прим.